

**Координаційний
центр з надання
правничої допомоги**

вул. Січових Стрільців, 73,
м. Київ, 04053, Україна
Т: (044) 486-71-06, (044) 486-77-45
E-mail: info@legalaid.gov.ua
Website: www.legalaid.gov.ua
Код ЄДРПОУ 38259562

**Медіатори, включені до Реєстру
медіаторів, які залучаються
центрами з надання безоплатної
правничої допомоги**

**Міжрегіональні центри з надання
безоплатної правничої допомоги**

До відома:

Міністерство юстиції України

**Міністерство внутрішніх справ
України**

Національна поліція України

Офіс Генерального прокурора

**Національна асоціація адвокатів
України**

**Державна судова адміністрація
України**

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТ

***щодо неможливості
малолітніх осіб брати участь у програмі
відновного правосуддя у формі медіації***

Координаційний центр з надання правничої допомоги (далі – Координаційний центр) за власною ініціативою та за результатами узагальнення практики реалізації Програми відновного правосуддя за участю неповнолітніх, які є підозрюваними, обвинуваченими у вчиненні кримінального правопорушення» (далі – Програма), повідомляє наступне.

Відповідно до абзацу другого пункту 3 Порядку реалізації пілотного проекту «Програма відновного правосуддя за участю неповнолітніх, які є підозрюваними, обвинуваченими у вчиненні кримінального правопорушення», затвердженого наказом Міністерства юстиції України, Міністерства внутрішніх справ України, Офісу Генерального прокурора від 22.07.2024 року № 2176/5/501/176 (далі – Порядок), сторонами медіації є неповнолітній, який є підозрюваним, обвинуваченим у вчиненні кримінального правопорушення, та

Координаційний центр з надання правничої допомоги
ДОКУМЕНТ СЕД АСКОД

Сертифікат 6FA97849F1B2570D040000004AD40000A4BE0900
Підписувач БАРАНОВ ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ
Дійсний з 23.11.2025 7:30:25 по 23.11.2026 7:30:25

№ 001/06-07/788 від 01.04.2026

Національна асоціація адвокатів України
№ 1525/0/1-26 від 01.04.2026

потерпілий – фізична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано моральної, фізичної або майнової шкоди, або юридична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано майнової шкоди (далі – потерпілий).

Порядок чітко визначає, що підозрюваним чи обвинуваченим – учасником Програми, може бути неповнолітня особа. Водночас, відносно потерпілого Порядок не деталізує яка саме потерпіла фізична особа може брати участь в Програмі, зокрема малолітня та/або неповнолітня особа/та або особа, яка досягла вісімнадцяти років (повноліття).

З метою забезпечення належних процедур у межах Програми, зокрема цільового використання бюджетних коштів на оплату послуг з медіації для реалізації цілей Програми, Координаційний центр, в межах компетенції, звертає увагу про неможливість малолітніх осіб брати участь у Програмі, в тому числі, які є потерпілими у кримінальному провадженні, на підставі наступного.

Відповідно до абзацу третього пункту 3 Порядку Програма реалізується у формі медіації.

Правові засади та порядок проведення медіації як позасудової процедури врегулювання конфлікту (спору), принципи медіації, статус медіатора, вимоги до його підготовки та інші питання, пов'язані з цією процедурою, визначає Закон України «Про медіацію» (далі – Закон).

Відповідно до статті 1 Закону медіація – позасудова добровільна, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються запобігти виникненню або врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів.

Відповідно до частини першої статті 2 Закону законодавство про медіацію ґрунтується на Конституції України і складається з цього Закону та інших нормативно-правових актів.

Дія цього Закону поширюється на суспільні відносини, пов'язані з проведенням медіації з метою запобігання виникненню конфліктів (спорів) у майбутньому або врегулювання будь-яких конфліктів (спорів), у тому числі цивільних, сімейних, трудових, господарських, адміністративних, а також у справах про адміністративні правопорушення та у кримінальних провадженнях з метою примирення потерпілого з підозрюваним (обвинуваченим). Медіація може бути проведена до звернення до суду, третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу або під час досудового розслідування, судового, третейського, арбітражного провадження, або під час виконання рішення суду, третейського суду чи міжнародного комерційного арбітражу. Медіація не проводиться у конфліктах (спорах), що впливають чи можуть вплинути на права і законні інтереси третіх осіб, які не є учасниками цієї медіації (стаття 3 Закону).

Рішення про участь в медіації приймають сторони конфлікту (спору) та медіатор на стадії підготовки до медіації (стаття 16 Закону).

Підготовка до медіації та медіація проводяться з урахуванням принципів добровільності, конфіденційності, нейтральності, незалежності та неупередженості медіатора, самовизначення та рівності прав сторін медіації (статті 4 Закону).

Якщо сторони та медіатор прийняли рішення про участь в медіації вони укладають договір про проведення медіації у погодженій ними усній чи письмовій формі, яка відповідає вимогам закону.

Відповідно до частини третьої статті 8 Закону сторони медіації самостійно визначають перелік питань, які обговорюватимуться, варіанти врегулювання конфлікту (спору), зміст угоди за результатами медіації, строки та способи її виконання, інші питання щодо конфлікту (спору) та проведення медіації. Інші учасники медіації можуть надавати консультації та рекомендації сторонам медіації, але рішення приймається виключно сторонами медіації. Якщо стороною медіації є неповнолітня особа, вона приймає рішення з дотриманням вимог законодавства з урахуванням обсягу її дієздатності.

Під час підготовки до медіації та її проведення медіатор зобов'язаний дотримуватися обов'язків, передбачених цим Законом та іншими правовими актами, прийнятими відповідно до цього Закону, договором про проведення медіації або правилами проведення медіації (стаття 12 Закону).

В межах Програми, на стадії підготовки до медіації, якщо неповнолітній та потерпілий погоджуються врегулювати конфлікт за допомогою медіації, медіатор пропонує їм укласти договір про проведення медіації відповідно до Закону (абзац перший пункту 9 Порядку). Вже на стадії проведення медіації медіатор надає сторонам та їх законним представникам форму угоди за результатами медіації для ознайомлення, а законний представник неповнолітньої особи підписує угоду за результатами медіації як особа, яка дає згоду на вчинення дій неповнолітньою особою у межах обсягу її цивільної дієздатності (абзац другий пункту 9 та абзац перший пункту 10 Порядку).

З огляду на вищевказані положення Закону та Порядку, зокрема автономного застосування медіації, дії її принципів, наявності цивільно-правових угод в медіації, реалізація права на медіацію належить до відносин, що регулюються цивільним законодавством і породжує цивільні права та обов'язки між сторонами таких цивільно-правових угод.

Основу цивільного законодавства України становить Конституція України. Основним актом цивільного законодавства України є Цивільний кодекс України (стаття 4 Цивільного кодексу України, далі – ЦК України).

Цивільні права та обов'язки виникають із дій осіб, що передбачені актами цивільного законодавства, а також із дій осіб, що не передбачені цими актами, але за аналогією породжують цивільні права та обов'язки. Підставами виникнення цивільних прав та обов'язків, зокрема, є договори та інші правочини. Цивільні права та обов'язки можуть виникати безпосередньо з актів цивільного законодавства (частина перша, частина друга статті 11 ЦК України).

Цивільні права особа здійснює у межах, наданих їй договором або актами цивільного законодавства. При здійсненні своїх прав особа зобов'язана утримуватися від дій, які могли б порушити права інших осіб, завдати шкоди довкіллю або культурній спадщині (стаття 13 ЦК України).

Цивільні обов'язки виконуються у межах, встановлених договором або актом цивільного законодавства. Особа не може бути примушена до дій, вчинення яких не є обов'язковим для неї. Виконання цивільних обов'язків

забезпечується засобами заохочення та відповідальністю, які встановлені договором або актом цивільного законодавства (стаття 14 ЦК України).

У випадках, встановлених законом, здатність мати окремі цивільні права та обов'язки може пов'язуватися з досягненням фізичною особою відповідного віку (частина третя статті 25 ЦК України).

Відповідно до статті 30 ЦК України цивільну дієздатність має фізична особа, яка усвідомлює значення своїх дій та може керувати ними. Цивільною дієздатністю фізичної особи є її здатність своїми діями набувати для себе цивільних прав і самостійно їх здійснювати, а також здатність своїми діями створювати для себе цивільні обов'язки, самостійно їх виконувати та нести відповідальність у разі їх невиконання. Обсяг цивільної дієздатності фізичної особи встановлюється ЦК України і може бути обмежений виключно у випадках і в порядку, встановлених законом.

Малолітня особа (фізична особа, яка не досягла чотирнадцяти років) має часткову цивільну дієздатність, зокрема, може вчиняти дрібні правочини. Правочин вважається дрібним побутовим, якщо він задовольняє побутові потреби особи, відповідає її фізичному, духовному чи соціальному розвитку та стосується предмета, який має невисоку вартість (стаття 31 ЦК України).

Неповнолітня особа віком від 14 до 18 років, на відміну від малолітньої особи, має право, окрім дрібних правочинів, вчиняти інші правочини за згодою батьків (усиновлювачів) або піклувальників. Згода на вчинення неповнолітньою особою правочину має бути одержана від батьків (усиновлювачів) або піклувальника та органу опіки та піклування відповідно до закону (стаття 32 ЦК України).

Щодо малолітньої особи ЦК України не встановлює самостійної цивільної відповідальності.

Щодо неповнолітньої особи стаття 33 ЦК України встановлює, що така особа особисто несе відповідальність за порушення договору, укладеного нею самостійно відповідно до закону. Неповнолітня особа також несе відповідальність за порушення договору, укладеного за згодою батьків (усиновлювачів), піклувальника. Якщо у неповнолітньої особи недостатньо майна для відшкодування збитків, додаткову відповідальність несуть її батьки (усиновлювачі) або піклувальник.

Крім того, статтею 1179 ЦК України встановлено, що неповнолітня особа (у віці від 14 до 18 років) відповідає за завдану нею шкоду самостійно на загальних підставах. У разі відсутності у неповнолітньої особи майна, достатнього для відшкодування завданої нею шкоди, ця шкода відшкодовується в частці, якої не вистачає, або в повному обсязі її батьками (усиновлювачами) або піклувальником, якщо вони не доведуть, що шкоди було завдано не з їхньої вини. Якщо неповнолітня особа перебувала у закладі, який за законом здійснює щодо неї функції піклувальника, цей заклад зобов'язаний відшкодувати шкоду в частці, якої не вистачає, або в повному обсязі, якщо він не доведе, що шкоди було завдано не з його вини. Обов'язок батьків (усиновлювачів), піклувальника, закладу, який за законом здійснює щодо неповнолітньої особи функції піклувальника, відшкодувати шкоду припиняється після досягнення особою, яка

завдала шкоди, повноліття або коли вона до досягнення повноліття стане власником майна, достатнього для відшкодування шкоди.

З огляду на вищевикладене, у Програмі, що реалізується на базі системи надання безоплатної правничої допомоги,

- участь в медіації породжує виникнення цивільних прав та обов'язків, зокрема необхідності дотримуватися вимог Закону, в тому числі принципів медіації, зокрема конфіденційності, інших обов'язків, визначених ст. 20 Закону, умов договору про проведення медіації або правил проведення медіації, умов угоди за результатами медіації;

- прийняття рішення сторонами медіації укласти договір про проведення медіації та в подальшому угоду за результатами медіації, якими взяти на себе відповідні зобов'язання, є юридичним правочином, а не дрібним побутовим правочином, і відповідно, породжує цивільні права та обов'язки між сторонами таких цивільно-правових угод;

- сторонами медіації можуть бути лише неповнолітні особи з числа підозрюваних (обвинувачених) або потерпілих віком від 14 до 18 років з обов'язковою на це письмовою згодою їх законних представників;

- волевиявлення щодо участі в медіації та укладення в її межах відповідних цивільно-правових угод для врегулювання конфлікту у кримінальному провадженні належить підозрюваному (обвинуваченому) та потерпілому (в тому числі яким є неповнолітня особа). Законний представник неповнолітньої особи у межах Програми не є стороною медіації, він не приймає рішення в медіації за неповнолітню особу. Законний представник дає згоду на участь неповнолітньої особи у Програмі та на укладення нею договору про проведення медіації і угоди за результатами медіації з дотриманням прав та з урахуванням найкращих інтересів неповнолітньої особи. Реалізація права на медіацію у межах Програми, не є реалізацією батьківських немайнових та майнових прав і обов'язків в інтересах своєї дитини в розумінні Сімейного кодексу України.

- не допускається участь в медіації малолітньої особи в якості сторони медіації. Підміна сторони конфлікту також не допускається. Зокрема, законний представник малолітньої особи, яка є потерпілою у кримінальному провадженні, не може у межах Програми виступати в ролі сторони медіації в інтересах малолітньої особи, чи виступати в ролі представника малолітньої особи, в тому числі укладати в її інтересах чи від її імені угоди у межах Програми.

У разі надходження до міжрегіонального центру з надання правничої допомоги (далі – центр) згод на участь у Програмі у справі, де однією із сторін конфлікту є малолітня особа, центр, відповідно до Порядку, буде зобов'язаний видати доручення медіатору, проте, медіатор не матиме правових підстав проводити медіацію за участю малолітньої особи або його законного представника і повинен повідомити центр про неможливість проведення медіації у вказаній справі.

Такі обставини свідчать про доцільність утриматися дізнавачам, слідчим, прокурорам чи адвокатам від направлення до центрів згод на участь у Програмі в інтересах малолітніх осіб.

Зміст цього листа доводиться до уваги медіаторів для використання під час надання послуг з медіації у межах Програми, центрів – з метою подальшого використання в роботі працівниками відділів забезпечення проведення медіації, які опрацьовують отримані від дізнавачів, слідчих, прокурорів чи адвокатів згоди неповнолітніх підозрюваних (обвинувачених), потерпілих та їх законних представників на участь у Програмі, а також з метою інформування адвокатів, які надають безоплатну вторинну правничу допомогу у кримінальних справах за участю неповнолітніх осіб.

Національну поліцію України, Офіс Генерального прокурора та Національну асоціацію адвокатів України просимо розглянути питання щодо поширення цього інформаційного листа серед дізнавачів, слідчих, прокурорів та, відповідно, адвокатів, в межах своєї компетенції.

У разі виникнення питань просимо звертатися на адресу електронної пошти Координаційного центру info@legalaid.gov.ua або на адресу електронної пошти відділу впровадження альтернативних способів Координаційного центру adr.department@legalaid.gov.ua.

Директор

Олександр БАРАНОВ

Ірина Бондаренко
067 94 33 293

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 11:50:10 01.04.2026

Назва файлу з підписом: КЦ_ВП_інфо.лист_малолітні 01.04.2026 .pdf.p7s
Розмір файлу з підписом: 10.5 КБ

Назва файлу без підпису: КЦ_ВП_інфо.лист_малолітні 01.04.2026 .pdf
Розмір файлу без підпису: 234.0 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: БАРАНОВ ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ

П.І.Б.: БАРАНОВ ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ

Країна: Україна

РНОКПП: 2802304951

Організація (установа): КООРДИНАЦІЙНИЙ ЦЕНТР З НАДАННЯ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ

Код ЄДРПОУ: 38259562

Посада: Директор

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 10:27:10 01.04.2026

Сертифікат виданий: КНЕДП ТОВ "ДЕПОЗИТ САЙН"

Серійний номер: 6FA97849F1B2570D040000004AD40000A4BE0900

Тип носія особистого ключа: ЗНКІ криптомодуль ІІТ Гряда-301

Серійний номер носія особистого ключа: Не визначено

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Кваліфікований

Тип контейнера: Підпис та дані в окремих файлах (CADES detached)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (CADES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.02.19 13:00